В давні-предавні часи один багатий і могутній король зібрався в далекий похід.

Дружина короля незадовго до того померла, і він дуже побивався, як без нього житимуть його дочки.

Старша була така лінива та вайлувата, що відколи світ світом, ніхто ледащішої за неї не бачив. Вона прокидалася в обідню пору, та й то її ледве вмовляли піднятися з постелі. Розхристана й простоволоса, принцеса цілими днями тинялася в пантофлях, і ніхто не міг умовити її взути черевички. Обідати вона сідала невмивана, а за вечерею так вередувала й комизилась, що майже всі страви перекидала собі на спідницю, і до сну її одводили тоді, коли надворі вже на світ благословлялося.

Тому й прозвали її Вередухою.

Середульша сестра була жвавіша за старшу, але над усе полюбляла плітки й повсякчас розносила їх по палацу.

Вона примушувала своїх кравчих та покоївок нишпорити скрізь, аби тільки дізнатися, що роблять герцоги й баронеси, рицарі й зброєносці, городяни та їхні слуги, а потім перебріхувала новини серед усіх, кого тільки зустрічала, й цокотіла від ранку до вечора.

За це її прозвали Цокотухою.

Обидві сестри не читали книжок, не любили грати на арфі та віолі, ненавиділи шитво та плетіння. Вони були такі легковажні і так звикли байдикувати, що ніколи не думали про своє майбутнє життя.

А от менша сестра, найвродливіша принцеса в світі, мала зовсім іншу вдачу.

Вона й хвилини не могла всидіти без діла.

Беручка й надзвичайно кмітлива, дівчина не тільки чудово танцювала, співала і грала на арфі та віолі, а й пильнувала за порядком у палаці.

Принцеса була ще й напрочуд розумна та розсудлива і король дуже часто звертався до неї за порадою. Якось вона навіть допомогла батькові викрити підступність посла сусіднього королівства,— і в пастку, яку цей хитрун хотів наставити королю, попав він сам та його вельможі.

Тож не дивно, що цю принцесу всі називали Розумницею.

Вирушаючи в похід, король дуже турбувався за двох старших принцес. І тому вирішив просити поради в чарівниці — своєї давньої приятельки.

— Я дуже боюся,— сказав король, приїхавши до неї,— щоб старші мої дочки не накоїли лиха, поки мене не буде. І хоч я спокійний за меншу дочку, проте не хочу її виділяти з-поміж інших і прошу вас придумати, як би я міг дізнатися після походу про поведінку всіх трьох принцес.

— Вашому горю легко зарадити,— відповіла чарівниця.— Я дам вам три кришталеві прядки. Якщо котрась із сестер вчинить дурницю, її прядка негайно розіб’ється на скалки і вам не важко буде пересвідчитись, яка саме з принцес поводилася нерозважливо.

Король подякував чарівниці, взяв прядки та й поїхав додому. Він наказав одвезти дочок у старий замок, що стояв у безлюдному місці, й оселити їх у найвищій і неприступній вежі. Король не лишив принцесам ні слуг, ані покоївок, заборонив їм приймати гостей, а внизу поставив сторожу, якій доручив пильнувати вдень і вночі до самого його повернення.

Потім він оддав дочкам кришталеві прядки і розповів про їхні чарівні властивості.

Поцілувавши принцес на прощання, король замкнув вежу, забрав ключі з собою і рушив у дорогу.

А щоб сестри не померли з голоду, він залишив їм чималий кошик і довгу мотузку. Прив’язавши до мотузки кошик, принцеси мали щоранку спускати його з вікна й піднімати з їжею, яку слуги готували на цілий день.

Вередуха й Цокотуха не знаходили собі місця з нудьги й не знали, як змарнувати час.

Але згадка про батькові подарунки — чарівні кришталеві прядки, які могли розбитися при першому ж їхньому нерозважливому вчинку,— примушувала їх стримувати свої примхи.

Ну, а Розумниця не нудьгувала ані хвилини.

То вона пряла, то вишивала, то співала своїм дзвінким голосочком або грала на віолі.

А ще король дозволив класти в кошик принцесам листи, в яких розповідалося про новини, що відбувались у світі. І Розумниця залюбки читала ці вісточки.

Старші принцеси цілими днями стовбичили біля вікон, сподіваючись бодай щось побачити на рівнині.

Якось надвечір, коли менша сестра пішла до своєї світлиці, вони помітили під вікном жебрачку, вдягнену в брудне подерте лахміття. Варта загавилася, і жінка непомітно підкралась до вежі.

Заламуючи руки, жебрачка стала розповідати про свою лиху долю, сказала, що приблукала з далеких країв, ось уже кілька днів нічого не їла і просить дозволити їй зайти в замок, бо дуже хоче прислужувати принцесам.

Сестри згадали про батьків наказ нікого не впускати до вежі, але Вередусі так набридло самій вдягатися й прибирати за собою постіль, а Цокотусі так кортіло з кимось погомоніти, що вони вирішили знехтувати батьковою забороною.

Цокотуха сказала старшій сестрі:

— Може, батько й розсердився б на нас, але, гадаю, його наказ не стосується цієї нещасної жебрачки.

Вередуха погодилася з нею.

Вони спустили з вежі кошик, жебрачка залізла в нього, і принцеси миттю підняли її до себе в світлицю.

Стара жінка була дуже брудна та потворна. Сестри запропонували їй перевдягтися. Але жебрачка сказала, що зробить це згодом, а зараз буде їм прислужувати.

Аж тут до світлиці зайшла Розумниця.

Їй дуже не сподобалась легковажна витівка сестер. Та подумавши, що змінити вже нічого не можна, вона порадила їм бути надалі завбачливішими.

Ну, а жебрачка відразу пішла роздивлятися вежу. Вона сказала, що робить це для того, аби їй легше було слугувати принцесам.

Треба сказати, що це була зовсім не жебрачка, а перевдягнений син короля сусіднього королівства; за хитру і злу вдачу всі називали його Лихим Принцом.

Це саме він намовив колись свого слабодухого і легковірного батька укласти через посла нечесну угоду з сусіднім королем, а коли завдяки Розумниці цей підступний замір обернувся проти них самих, люто зненавидів і короля, і його кмітливу та спритну дочку.

Ось чому, дізнавшись про від’їзд короля на війну та про перестороги, яких той ужив до принцес, Лихий Принц вирішив перехитрити завбачливого батька й помститися своїм ворогам. Він сів на коня, поскакав до замку і, перевдягнувшись у подерту жіночу сукню, хитрістю пробрався до вежі, де жили принцеси.

Коли Лихий Принц усе розвідав, він діждався, поки сестри зберуться в одній світлиці, скинув з себе лахміття й постав перед принцесами в розкішному вбранні рицаря, що сяяло золотом та діамантами.

Переполохані принцеси кинулися навтьоки.

Цокотуха й Розумниця встигли добігти до своїх світлиць і замкнулися в них. А от Вередуха, не така проворна, як її сестри, на мить забарилась, і Лихий Принц наздогнав її.

Він упав їй до ніг, назвав себе і пояснив, що пробрався в замок з єдиною метою — благати її негайно взяти з ним шлюб.

— Слава про вашу вроду і портрети, на які я не міг намилуватися,— вів далі підступний лиходій,— змусили мене залишити розкішний батьків палац, знайти вас і розповісти про кохання, яке ви запалили в моєму серці.

Легковажній принцесі дуже сподобалися слова принца, і вона відповіла, що згодна вийти за нього заміж.

І тільки-но вона це сказала, як її кришталева прядка впала на підлогу й розбилася на скалки.

Вранці Лихий Принц одвів Вередуху до нижнього поверху поснідати.

За столом принцеса сказала, що дуже непокоїться, як би сестри не стали їй докоряти за поспішне одруження.

Принц відповів, що спробує схилити їх до згоди, вийшов і непомітно замкнув за собою двері.

Та хоч непроханий гість і намагався розвідати всі ходи й виходи в замку, йому було б зовсім не легко розшукати котрусь із принцес, якби Цокотуха не завела розмови сама з собою. Лихий Принц почув її голос, тихенько підкрався до дверей і побачив принцесу через замкову щілину. Він гукнув Цокотуху, і коли та озвалась, заговорив з нею так само, як і з старшою сестрою.

Принц розповів, що наважився пробратися до замку з єдиною метою — просити її негайно взяти з ним шлюб.

— Слава про вашу вроду і портрети, на які я не міг намилуватися, змусили мене залишити розкішний батьків палац, знайти вас і розповісти про кохання, яке ви запалили в моєму серці,— сказав він насамкінець.

Цокотуха відразу повірила принцу, відповіла, що згодна вийти за нього заміж, і відімкнула двері.

І тільки-но вона це зробила, як її кришталева прядка впала на підлогу й розбилася на скалки.

Тим часом Лихий Принц запросив принцесу до зали, де на великих столах стояли смачні страви та напої (адже кошик для королівських дочок щодня наповнювався вщерть), і почав її пригощати.

Спочатку Цокотуха вирішила покликати сестер, але, подумавши, що вони, мабуть, сховалися в Розумниці, тут же забула про них і залюбки заторохтіла у відповідь на улесливі слова підступного хитруна.

Після сніданку Лихий Принц повів принцесу прогулятися по замку. Через якийсь час вони зазирнули в її світлицю.

Коли принцеса побачила розбиту прядку, вона страшенно перелякалась, залилася слізьми і тут же розповіла про таємницю прядки.

Лихий Принц дуже зрадів, що його план так щасливо здійснюється.

Він порадив Цокотусі трохи відпочити, вийшов з світлиці, непомітно замкнув її на ключ і подався шукати Розумницю.

Лихий Принц почав оглядати покої один за одним. Усі двері були відчинені, і там нікого не було.

Нарешті в кінці довгого й темного коридора принц розшукав світлицю, двері якої були замкнені зсередини, і здогадався, що Розумниця переховується саме там.

Підступний лиходій заговорив до меншої принцеси тими самими словами, що й до її сестер.

Він сказав, що наважився на дальню й небезпечну подорож і пробрався в замок з єдиною метою — благати її негайно взяти з ним шлюб.

Розумниця вирішила не відповідати зухвальцю. Та коли він пообіцяв, що однаково не відступить, поки не доб’ється свого, принцеса мовила:

— Якщо ви й справді так мене кохаєте, то виконайте хоч би ось це моє прохання: спустіться з вежі в сад, і ми зможемо поговорити через загратоване віконце моєї світлиці, бо двері я вам не відімкну.

Принц відповів, що не хоче покидати вежу. Проте Розумниця наполягала на своєму. Тоді зухвалець схопив грубезну колоду й силоміць вибив двері.

Аж тут він побачив в руках у принцеси сокиру, яку вона випадково знайшла біля шафи: слуги, які перед від'їздом короля лагодили в замку меблі, забули її забрати.

Від хвилювання Розумниця розшарілась, очі в неї блищали гнівом, і вона здалася Лихому Принцу ще гарнішою, ніж була насправді.

Зухвалець уже хотів кинутися їй до ніг, але принцеса відступила на крок і грізно мовила:

— Принце! Якщо ви насмілитесь підійти до мене, я зарубаю вас!

— Як?! — з удаваним розпачем вигукнув Лихий Принц.— Невже ви, така чарівна і добра, можете так жорстоко віддячити за моє кохання? Змилуйтеся наді мною! Пробачте, що я, не в силі стримати своїх почуттів, вдерся до вашої світлиці! Станьте мені за дружину, поки ваші сестри не знають про наше рішення. Бо,— додав він,— довідавшись про те, що я сватаюсь до вас, і знаючи, який я багатий та могутній, вони ніколи не погодяться на мій шлюб з вами і кожна вимагатиме, щоб я одружився з нею, як із старшою від вас.

Принцеса вирішила відповісти на хитрість хитрістю і помститися Лихому Принцу за його брехливість, жорстокість та підступність.

Тож вона сказала, що згодна на одруження, але просить відкласти весілля бодай до завтра. І, пообіцявши не говорити нічого сестрам, але й не випускаючи з рук своєї зброї, додала:

— А тепер я хотіла б лишитись на самоті, щоб зібратися з думками. За годину я приготую в ваших покоях ліжко, де ви зможете добре виспатися до ранку.

Лихий Принц пішов геть, а Розумниця побігла до віддаленого покою, де в кутку був влаштований стічний жолоб і куди сестри щодня викидали сміття.

Принцеса хутко поклала на отвір дві тонкі жердини, вкрила їх периною, постелила простирадло і ковдру, кинула подушки й повернулася до себе.

Коли до неї знову з’явився принц, Розумниця показала відведений для нього покій і, попрощавшися до ранку, замкнулась у своїй світлиці.

Принц не роздягаючись кинувся в постіль, жердини під ним зламались, і він сторчака полетів у стічний жолоб.

Почувши гуркіт, Розумниця збагнула, що все сталося, як вона задумала, і радість пойняла її серце: Лихий Принц заслужив на таку кару.

Не гаючи ні хвилини, принцеса подалася шукати сестер.

Цокотуху вона знайшла майже відразу: замкнувши середульшу сестру, принц залишив ключ у дверях. Розумниця побачила ключ, відімкнула світлицю і, розбудивши сестру, все їй розповіла.

Цокотуху наче громом уразило: хоч вона й гомоніла без угаву про все на світі, проте насправді була така дурненька, що повірила словам Лихого Принца і тепер не могла прийти до тями від сорому.

Не в силі стримати сліз, вона пішла разом з Розумницею шукати старшу сестру.

Вони довго блукали коридорами, аж поки Розумниці спало на думку спуститися в покої нижнього поверху, що межували з садом.

Вередуху й справді знайшли там, голодну й заплакану.

Трохи заспокоївши сестер, Розумниця нагодувала їх і порадила лягать спати.

Принцеси розійшлись по своїх світлицях, і глибокий сон нарешті зморив їх.

Не спав тільки Лихий Принц.

Весь у гулях і саднах, він довго лежав на дні брудного провалля.

Нарешті він над силу звівся на ноги й пішов навмання попід стіною. Так він добрався до вузького отвору, що виходив на річку, і побачив на березі рибалок.

Принц почав гукати до них. Рибалки пожаліли бідолаху й допомогли йому дістатися до берега.

Не гаючи ані хвилини, Лихий Принц наказав запрягати коні, і невдовзі його привезли до батькового палацу. Лікарі заходилися лікувати його рани.

Та хоч який він був слабий, а й на мить не забував про витівку Розумниці, і його ненависть до неї чимдалі зростала; він ні про що більше не думав, як про помсту.

Якось Вередуха та Цокотуха помітили під вікнами замку чудові дерева, гілки яких аж угиналися від соковитих слив та абрикосів.

Принцесам закортіло поласувати, і вони стали просити Розумницю, щоб та спустилася в кошику з вежі й нарвала їм фруктів.

Розумниця ніжно любила сестер і не змогла їм відмовити. Вона назбирала стільки синьобоких слив та запашних абрикосів, скільки можна було підняти нагору. Сестри наласувалися досхочу.

Назавтра перед вежею з’явилися нові дерева — цього разу на них красувалися червонобокі груші та яблука.

Сестри знову почали вмовляти Розумницю спуститися в кошику по фрукти, і вона знову погодилась виконати їхнє прохання.

Але тільки-но вона ступила на землю, як на неї з-за кущів накинулась зграя озброєних людей. Вони схопили принцесу, зв’язали її, підхопили під руки і, скочивши на коней, щодуху помчали геть від замку.

То були слуги Лихого Принца.

Бо це саме він замислив хитру вигадку з деревами, щоб заманити Розумницю в пастку і помститися їй.

Слуги відвезли нещасну принцесу до принца в усамітнений замок, де він оклигував після недавніх пригод.

Негідник накинувся на принцесу з брутальною лайкою, але Розумниця відповіла йому, як завжди, спокійно, твердо й рішуче.

Розлючений принц звелів замкнути її в підземеллі, а через кілька днів наказав одвезти на найвищу гору, яку тільки можна було знайти в усій окрузі, і сам невдовзі з’явився туди.

На вершині гори стояла бочка, в яку було забито безліч довжелезних цвяхів вістрями всередину.

Принц голосно зареготав і сказав, що посадить принцесу в цю бочку і скотить її з гори.

Розумниця відповіла, що ніякі тортури її не лякають і що вона не боїться погроз.

Її твердість ще більше розлютила принца. Він вирішив виконати свій замір не гаючись і нахилився до бочки, щоб востаннє пересвідчитися, чи добре загострені цвяхи.

Ну, а Розумниця не стала ловити гав.

Коли Лихий Принц просунув голову в бочку, принцеса спритно штовхнула його всередину і відразу покотила бочку вниз.

Охорона стрімголов побігла вслід за бочкою. Але наздогнала її тільки в долині і знайшла принца ледь живого і всього заюшеного кров’ю.

Ця нова нещаслива пригода Лихого Принца вкрай засмутила його батька, якого за благодушність і надмірну поступливість усі називали Добросердим, і меншого брата, прозваного за надзвичайну вроду Ненаглядним.

Король наказав нікому не говорити про хворобу сина, але, незважаючи на цю заборону, розголос про його недугу дуже скоро дійшов до найвіддаленіших куточків світу.

І от, поки Ненаглядний Принц (а був він не тільки надзвичайно вродливий, а й навдивовижу чулий та лагідний на вдачу) намагався хоч якось допомогти старшому братові, до королівського палацу звідусюди почали з’їжджатися знахарі-дурисвіти. Вони навперебій пропонували свої послуги, показуючи найрізноманітніші талісмани, що нібито зціляли від усіх хвороб.

Добросердий Король мусив удатися до них по допомогу.

А Розумниця тим часом добралася до замку, де лишалися Вередуха і Цокотуха. Обійнявши й розцілувавши зраділих сестер, вона сказала, що повинна поїхати ненадовго в дуже важливій справі.

Вона вбралась у чоловічий одяг і подалася до палацу Добросердого Короля.

Ненаглядний Принц, який, незважаючи на злу вдачу свого брата, щиро любив Лихого Принца й побивався, що ніхто вже не зможе повернути його до життя, зрадів, побачивши ще одного лікаря. До того ж, юнакові дуже сподобались скромність і розумна мова приїжджого.

Розумниця теж була вражена вродою і поводженням Ненаглядного Принца.

Вона сказала, що їй відомі таємниці лікарського ремесла, які повертають до життя будь-кого.

Говорила вона так упевнено, що Ненаглядний Принц, який дуже хотів, аби його брат швидше одужав, пристав на всі її умови.

Вона розпитала про здоров’я хворого, а потім, сказавши, що їй треба взяти пляшку з живою водою, вийшла.

Її чекали досить довго. Нарешті Ненаглядний Принц послав па розшуки слугу.

Через якийсь час слуга повернувся й доповів, що обійшов увесь палац, але приїжджого лікаря ніде не знайшов.

А Розумниця дісталася до покою, де лежав Лихий Принц. Вона відчинила двері, увійшла і стала перед ліжком.

Побачивши її, Лихий Принц так розлютився і, скочивши з ліжка, так несамовито загорлав, що його рани знову заюшилися кров’ю.

Коли всі збіглися на його крик, Розумниці в покої вже не було. Лихий Принц заточився й, пополотнівши, впав на ліжко.

Всім стало ясно — йому вже не одужати.

Ненаглядний Принц заплакав із жалю за братом.

А його віроломний брат, чию підступність не могла побороти навіть смертельна недуга, вирішив і тут скористатися з довірливості Ненаглядного.

— Ви завжди любили мене, принце,— з удаваною щирістю мовив він, — і я знаю, як гірко ви сумуватимете, коли мене не стане. Я безмежно вдячний вам за ваші братні почуття, що з’єднували нас протягом життя. Тепер я вмираю — тож сподіваюсь, що коли я й справді вам дорогий, ви виконаєте моє останнє прохання.

Ненаглядний Принц ніжно обійняв брата й урочисто присягнувся зробити все, чого той вимагатиме.

Тоді старший брат сказав:

— Принце! Я помру спокійний, якщо знатиму, що ви помститеся за мене. Ось чому я прошу вас, не гаючи часу, одружитися з Розумницею. Вона радо погодиться на шлюб з таким красенем, як ви. Але тільки-но ця спритна принцеса опиниться у вашій владі, ви мусите її вбити.

Ці слова вжахнули Ненаглядного Принца. Він зрозумів підступність брата, але не знайшов сили відмовитися від клятви, якою присягнувся в його останній час.

Невдовзі Лихий Принц помер.

Непомітно вибравшись з палацу Добросердого Короля, Розумниця щасливо дісталася до замку.

Незабаром принцес повідомили, що з походу повернувся їхній батько.

Король поспішив до дочок, обійняв їх і зажадав, щоб вони показали свої чарівні прядки.

Вередуха першою пішла в покої до Розумниці, взяла там прядку й показала її королю. Потім вона поклала прядку на місце.

Те саме зробила й Цокотуха.

Ну, а Розумниця — вона принесла свою прядку.

Але король не дуже довіряв старшим дочкам і тому звелів показати йому всі три прядки разом.

Тільки менша принцеса змогла покласти перед батьком свою кришталеву прядку.

Король так розгнівався на старших дочок, що наказав негайно одвезти їх до чарівниці, яка дала йому прядки, і переказати, аби вона залишила принцес у себе й придумала для них кару, яку вони заслужили своїми лінощами, непослухом і легковажністю.

Чарівниця одвела сестер до великої зали в своєму палаці, де на стінах були намальовані картини, що зображали різні повчальні історії з життя жінок, які уславилися своєю доброчесністю і працьовитістю.

А що все в цьому палаці було незвичайне, то й картини на стінах теж мали чарівну властивість: люди, зображені на малюнках, рухались і робили свої справи — так, наче були не намальовані, а живі. Можна було годинами спостерігати за їхніми потрібними й корисними ділами, що були гідні найглибшої поваги і не мали нічого спільного з тим, чим досі займалися принцеси.

Чарівниця сказала, що коли сестри в усьому наслідуватимуть цих жінок, то теж заслужать шану серед людей, бо тільки неробство й легковажність є джерелом усіх їхніх нещасть; їм слід відмовитись від лінощів і по-справжньому взятися до роботи.

Вона дала сестрам кошики та сапки і, не звертаючи уваги на їхні ремствування, наказала щодня ходити на город полоти бур’ян та збирати горох.

Ненаглядний Принц послав тим часом сватів до Розумниці.

Вислухавши їх, принцеса затремтіла від страху. Вона подумала, що молодий принц вирішив з нею одружитися за наказом старшого брата, аби помститися за нього.

Розумниця поїхала порадитись до чарівниці, яка дала принцесам кришталеві прядки і яку вона дуже поважала за справедливість і мудрість.

Добра жінка вислухала бідолашну дівчину, але нічого не стала їй пояснювати, а тільки мовила:

— Принцесо! Ви завжди були розумною і розважливою. Тож ви дасте собі раду й без допомоги моїх чар.

Розумниця повернулась додому дуже засмучена: адже їй знову треба було все вирішувати самій.

Через кілька днів король спорядив пишний почет і відправив дочку до Ненаглядного Принца.

В королівстві Добросердого Короля принцесу зустрів принц, який виїхав їй назустріч за наказом батька.

Та хоч він був розкішно вбраний і тримав у руках чудові квіти, всіх уразив його розпачливий вигляд.

Молодих повели до столу, і всі сіли бенкетувати під гучні звуки веселої музики та яскраві спалахи фейєрверка.

Та, покуштувавши весільного пирога, Розумниця попросила в Ненаглядного Принца дозволу ненадовго залишити свято.

Вона наказала своїй покоївці принести їй в опочивальню соломи, козячий міхур, відерце баранячої крові й лантух телячих кісток, що залишилися після вечері.

Замкнувшися, Розумниця змайструвала з соломи велику ляльку, напхала її телячими кістками, сховала всередині козячий міхур, наповнений баранячою кров’ю, одягла ляльку в нічну сорочку, наділа їй на голову чепчик, а тоді знову вийшла до гостей.

Після бенкету придворні побажали молодим щастя і залишили їх на самоті. Останньою попрощалася головна фрейліна, яка погасила свічку й зачинила за собою двері.

Скориставшіїся з темряви, Розумниця взяла солом’яну ляльку, кинула її на ліжко, а сама сховалася в найдальшому кутку опочивальні. Принц, який мусив виконати свою клятву, підійшов до ліжка, вихопив з піхов шпагу і з розпачливим стогоном встромив її в груди уявної принцеси.

На підлогу полилася кров.

Принц заточився.

— Горе мені! — вигукнув він.— Що я накоїв!.. Адже я знав, що мій мстивий брат хитрістю примусив мене присягнутися йому... Тільки-но я вперше побачив цю прекрасну принцесу, її краса зачарувала мене, і все-таки я не наважився зламати ганебну клятву... Ну що ж, Лихий Принце, я виконав твоє бажання, несправедливо помстившись бідолашній дівчині. Але тепер я мушу спокутувати провину, помстившись за Розумницю власною смертю. Тепер моя шпага прислужиться мені самому...

Розумниця почула, як принц шукає зброю, що перед тим кинув па підлогу. Вона вигукнула:

— Принце, я не вмерла! Я знала, що у вас добре серце, і була певна, що ви щиро розкаюватиметесь у сподіяному. Ось чому я вирішила оберегти вас від злочину.

І вона розповіла Ненаглядному Принцу про солом’яну ляльку.

Принц, не тямлячися з радості, кинувся Розумниці до ніг і дякував за те, що вона не дала йому вчинити злочин.

Згодом вони ще не раз згадували про цю сумну пригоду і завжди вихваляли кмітливість та розум, що так щасливо врятували їх од страшного лиха.